Број 125 У Новом Саду, у среду 6. јуна 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 п. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр 22е

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Службена насиља у Срему.

Није нам познат ни један закон, који проглашује социјалисте за Wogelfrei и који их ставља ван закона. Но и ако нема таког закона, ни такве јавне владине окружнице, ипак мора да постоје тајни налози (резервати) виших власти, који одрешише руке нижим политичким властима и дадоше им права сеоских и котарских тирана.

Казнени закон прети сваком грађанину, који почини отимачину на туђем добру, законским прогоном и затвором. Но на највеће чудо свију, отимачину, и то јавну отимачину, чине баш они органи, који су законом одређени, да грађанство чувају против отимачине. Оружници (жандари) дочекују људе на сокаку и отимају туђу својину.

Последњи број социјалистичког листа „Напред“, што изилази у Загребу, доноси о томе ову белешку, коју доносимо у изводу: Гостионичар у Чалми и изабрани, али непотврђени, начелник исте општине, Ђока Дикић, добио је један препоручени пакет из Загреба. Када се његов човек, Петар Крстић, враћао са поште, дочекали су га жандари, отели пакет од њега и подерали послате новине. У пакету су биле социјалистичке српске новине, „Право Народа“, које јавно изилазе у Загребу и коме се по томе не може одузети право пошиљања поштом. У земљи нашој почела је да се одомаћује пракса, да се и на поштанским уредима, а особито по сеоским општинским уредима, краду и деру новине, које не годе силницима. Међу таке новине, које не уживају високу благонаклоност ниске и ситне господе сеоске и котарске, спадају и новине социјалистичке.

То је нагонило издаваче тих новина, да морају новине своје слати у препорученим пакетима на једну особу, да би их спасли од званичних ручкова, љубитеља туђих новина. Већ је то грдна неправда, да се радницима, сиромашним дакле људима, тако отештава политичка и културна борба Но ево дође време, да органи јавне сигурности изиђу на друм, задрже људе, отимају им пакете и деру новине — туђу плаћену својину — а виши органи чине се томе и невешти. На ту се форму радило са радикалним новинама за време Куеновштине, а под „новим курзом“ ради са социјалистичким. После свега тога, не увиђамо заиста, зашто се не пусте они силни лопови и харамије из разних казнених завода на слободу? И зашто се евентуално њима не повери јавна сигурност и безбедност? Давнашња је пракса у Срему, да се бирташи, радикали и социјалисте упропасте безразложним растеривањем гостију, а ратари-социјалисте секирају силним неоправданим преметачинама и стављањем под полицајни надзор.

Ових дана прича народ из околице Сегедина, да се у близини гроба Рожа Шандоровог чуо силан звекет ланаца и ужасно рикање.

„Пустите ме из гроба — рикао је веле повампирени Рожа Шандор — да идем у Срем; именоваће ме тамо пустакомесаром“!

Заиста, штета што је умро! Умео би он то јадник и лепше и уљудније извести, него сада њи модерни органи сигурности!!

Крајње је време, да влада и сабор овом пашовању и безакоњу стану већ једном на пут.

Кирило.

После распуста дume.

Дума је и опет распуштена царским указом. Као узрок наводи се у том указу, да знатан део дume није хтео да ради на законодавном и економном поретку и побољшању. Шта више да је ишао за тим, да створи још веће тзавице и метеже, који би Русију поткопали.

Изишао је и други царски указ Тај је донео нов изборни ред, по којем ће се бирати представници дume, која има да се састане 1. новембра о. г.

По овом новом изборном закону смањен је број представника дume од 524 на 441 Осим тога одређено је сваком сталежу, колико ће имати да бира својих чланова у думу, дакле колико ће бирати поседници, колико сељаци, колико варошани, а колико радници. Да би пак било осигурано да број интелигенције што јаче буде заступљен у думи, то је и број бирача оваких јако повећан. — Утврђује се даље, колико ће представника у думу имати да бирају пограничне покрајине. Пољска и Кавказ, и тај је број јако смањен Пољска је до сада бирала 37, а од сад ће бирати 14, Кавказ је досад бирао 29 — а од сада ће бирати 10 За разлог наводи се, што обе те покрајине нису још тако тесно припојене Русији да становништво њихово заједнички осећа са руским народом за опште интересе Русије.

И у другим покрајинама смањен је број представника дume. Тако је Сибирија до сад бирала 21 а од сада ће бирати 14, степске покрајине бирале су 12 од сада једног, а средња Азија која је бирала 13 неће бирати ни једног, исто тако ни Туркестан ни Јакуцк, итд За разлог наводи се да је становништво тамо још потпуно неразвијено и необразовано, те шаљу такове људе, који свом позиву и увишеном задатку дume, нису дорасли.

У указу се вели, да те покрајине где је душевно неразвиће неће бити за свагда лишени изборног права, већ привремено. Колико ће та привременост трајати о том се наравно не вели ништа. Да се пак читаве покрајине не дају брзо и лако образовати, да ту године пролазе и то је јасно Истиче се даље у указу, како дума, која је позвана да руску државу поново учврсти, мора бити духом својим руска. И за то други народи који нису Руси, имаће своје представнике, али не смеју и неће ући у толиком броју, да буду судије у чисто руским стварима.

Као велик преступ дume наводи се и то, што није хтела да изда 55 социјалистичких посланика, за које је власт нашла, да су били умешани у заверу против државе и цара. И то да се једанаест од њих одмах затворе. Тиме дума потпомаже злочиначко стање изгреда

Дума пак у овој ствари тражила је, да јој се докаже да су ти представници дume доиста криви односно умешани били у заверу, па ће их издати. Но дума је распуштена пре но што се то десило.

Из свега се овога јасно види, да су царски укази о распуштању дume и новом изборном закону врло оштри. И нема сумње да ће немири, који се ни до сад нису стишали, поново букнути свом жестином. И распуштање дume и овај свакако реакционарнији нов изборни ред, незадовољство ће само још потпирити. С друге стране сигурно је и то, да ће власт отпочети поново у великом апшења и осуђивања. То ће се прво збити са социјалистичким члановима распуштене дume, јер влади су сад одрешене руке за апшење њихово.

Из свега овога излази, да ће у Русији наступити опет врло бурни догађаји и да ће се по сред тих прилика обавити нови избори за трећу думу. Како ће они испасти и шта ће све бити, то је данас врло тешко рећи. Судбина прве и друге дume није најбољи весник ни за трећу думу.

Најновије вести пак јављају, како су власти већ свугде добиле налог да најстрожије поступе при угушивању немира. Уједно су већ отпочеле апшења представника дume, и њих осморица већ су ухапшени.

Посланик Јурига ослобођен

У понедељак је пред пожунским поротним судом била расправа словачког народног посланика, свештеника Фердинанда Јуриге који је оптужен, да је путем штампе дражио Словаке против Мађара. Посланик Јурига налази се сада у Вацу у затвору Осуђен је због сличне кривице на две године затвора У вече рочишта приспео је у Пожун у пратњи једног вацког тамничара. На расправи беше се искупио силан свет, међу овим неколико стотина Словака и Словакиња из парохије Јуригине. Посланик Јурига дошао је на рочиште у свештеничком оделу. Нешто је измршавио и побледео, но био је сасвим миран Једини сведок у овој ствари Дубравски није дошао на рочиште, па чак није дошао ни Јуригин бранилац, будимпештански адвокат Ормош. Овај се брзојавно извинио болешћу. Председник позвао је Јуригу, да изјави, да ли жели, да се рочиште ради тога одгоди или хоће да узме другог браниоца. Јурига је одговорио, да неће ни једно, ни друго. Жели, да се рочиште одржи, он ће се сам бранити. Затим је расправа отпочета. Прочитан је чланак Јуригин због којега је оптужен. У чланку се говори о несношљивим приликама у Зохору и позива се словачки народ да брани своја права, па ма и до ножа дошло, ма и крв морала потећи, За то неће бити криви Словаци, но угњетачи. У чланку се даље оштро критикује рад разних свештеника.

Јурига изјављује, да је он писао чланак и не осећа се кривим. Судбени сто ставио је поротницима питање: Да ли је Јурига крив, због дражења словачке народности против мађарског народа? После оптужбе државног тужиоца, брани се Јурига у подужем говору Тврди, да се неће ништа постићи, баш да буде и осуђен Неће тиме постићи, да се он поправи, а неће га ни учинити неškодљивим. Напротив, у затвору има он још више времена, да размишља. Што државни тужилац узима за отежавајућу околност, што је он као свештеник писао тај чланак, одговара на то, да је он баш као свештеник вршио своју дужност, а са свештеничком мантијом није узео на се и окове, који би га спутавали, да слободно изражава своје мишљење. Моли поротнике, да их при вршењу правосуђа не води политика После одговора државног тужиоца и поновног одговора Јуригина, буду позвани поротници, да одговоре на питање, да ли је Јурига крив или не? Са 7 против 5 гласова одговорено је не, и на то је Јурига ослобођен Ова пресуда изазвала је радост и задовољство у народним круговима.

Како се „праведно“ прописује порез.

Место многих примера навешћемо овде само два. У горњем Михољцу има кнез Шаумбург-Липе 9665 јутара земље, а цела остала општина 7278. Кнез плаћа изравне државне порезе 14.774 К и 167 К општинског намета; а општина држави 23 844 К и 12 340 К општ. намета. Општина дакле

има 2387 јутара земље мање, а плаћа државне порезе ипак 9070 К више него кнез Шаумбург. У општини Вочин има барон Гутман 22.772 јутра земље; а цела остала општина 12.600 јутра, на то плаћа Гутман државне порезе 13 280 К и општин. намета 151 К а општина остале државне порезе 43.390 круна и општ. намет 19.075 К. Општина има мање 10.112 јутра а плаћа ипак 30 110 К више него Гутман Заиста дивна правда! Томе злу могу доскочити само ова два лека: прогресивна система порезе и опште, непосредно и тајно право гласа са заступ ством мањине. В

Борба између Срба и Бугара.

27. маја тек. год. бугарска чета састављена од 6 другова са војводом Стеваном на челу напала је на српску чељад под предвођењем Бабунскога код села Дрезова у Вел. Кази. Услед сукоба запали се и изгоре 9 кућа у селу у један мештанац је рањен. С обеју страна било је жртава.

Трговински преговори са Аустро Угарском.

Из Београда извештавају, да је српска влада позвана, да своје делегате упути у Беч, где ће 11 (24) јуна почети преговоре за закључење трговинског уговора између Србије и Аустро Угарске.

Српски православни свештенички конвикт у Карловцима.

У школској години 1906/7 примљено је у овом заводу 48 питомаца, а од њих је иступило својевољно у току године 4, остало их је на крају школске године 44 — Од тих питомаца добило их је крајем ове школске године ову оцену:

А) Из владања:

Узорно	8
Похвално	29
Према прописима	7
Покудно	—
Лоше	—
Свега	44

Б) У науци било их је:

С одликом	3
I реда	38
Добили дозволу поправка	2
II. реда	1
III. реда	—
Свега	44

Боловало их је:

Од обичне вратобоље	8
„ зубобоље	2
„ крвопролиптења и бол. у носу	1
„ болести у ушима	1
„ чирева	3
„ глисте	1
„ знојења ногу	2
„ анамије	1
„ катара у плућима	1

Ћирилица.

(Или: Ко је нама Србима највећи непријатељ?)

Земаљска влада наредила је, да се у школама, где су у већини православна српска деца, употребљује у свему српски језик и ћирилица (па и тисканице, искази, протоколи и т. д.) Исто тако наредило је министарство финанција у Пешти још пре, да све власти у Хрватској и Славонији морају ћирилицу потпуно поштовати.

У општинама морао се — као што је познато — ћирилицом уредовати, кад општинство веће то закључи.

И на пошти морају по наређењу министарства сви званичници ћирилицу знати и општинству на услузи бити

Ко пречи, ко брани дакле Србима, да се служе ћирилицом?

Закон, власти не сметају ето.

Можда ће се наћи где год још по који пијани писарчић, пандурић и т д., који истиче, намеће у местима где не има Срба, то јест где Срби нису људи, где су Срби маме, па се пред сваким увијају подло, попуштају кукавички којекоме, свакоме — па и никоме.

А где су се Срби потужили једанпут, двапут трипут против самоволје тих неваљалих пијаних писарчића, у таквима местима уредује се ћирилицом и у општини, и у школи; исто тако и финанција и пошта не заповета више, а и остали паметни, поштени управници, службеници цене и поштују Србе, који сами себе не понижавају, не презиру, којм никога не дирају, али који ни свога образа, своје ћирилице, свога Српства не даду.

Ко је дакле нашем злу у свему, па и у томе најкривљи?

Ми Срби сами најкривљи смо свему своме злу, то јест: наш немар, наша попустљивост, а нарочито она наша господа, која нам се силом намећу, али која никад на право место, а у образу зајамчених права свога народа, озбиљно ее стају.

Не слушајте дакле, Срби разне попустљиве неваљалце наше, већ се служите увек свуд и у свему својом ћирилицом Не попуштајте ни у чем ни за длаку ни од чега свога.

А ако се какав писарчић или мако усуди да вам на своју руку смета, ви се притужите једанпут, двапут, трипут, једном речи толико пута, колико треба и све дотле, док год не увиде насртљивци да имаду са правим људима посла.

Онда ће сви ти писарчићи итд. убрзо гледати, да угоде Србима, да им удесе и у вољу уђу, онда ће и оне маме наше поред правих Срба ваљати и вредити толико, колико данас најбољи Србин поред нас осталих (већине) немарних, плахих Срба ваља.

Словенцима у Штајерској нису например никако дозвољавали употребу народне словенске заставе, али они не попустише 40 година, борише се 40 год. устрајно, одлучно и победиша најпосле. Сад недавно дозвољена је Словенцима у Штајерској после 40 година једна једном употреба словенске заставе.

Упамтите Срби, да се само тако ради и побеђује и никако другачије.

„ПРИВРЕДНИК“.

Време

Према телеграфском извештају од 18. јуна може се очекивати топло време, понегде киша са буром.

ЛИСТАК.

Борба на Челопеку.

(Наставак.)

Док су четници припремали муницију и вадили оквире из редемика, дотле су се две војске непријатељске на нас кренуле и то једна истим правцем, као и прва од 1 батаљона, и друга од 1 пука пешадије наступала је десно од прве правце к нама. Прва је ишла колоном двојних редова до на сто корачаја затим се развила у стрелце, а друга је ишла пола у колони двојних редова а пола у стрељачком броју. Десетар Цветко имао је да пуца на батаљон, а ја и десетар Љуба на пук. У 1 сат по подне борба се отворила ужасна. Падали су редови непријатељски као снопље.

Непријатељ час је прелазио к нама, час је одступао, тако је трајало све до 3 сата.

Борба је била без прекидна. Лепо је било слушати четника Тодора „Прилепца“, који разумевајући арнаутски језик певао усред највеће пуцњаве што га грло доноси српске песме о српском јунаштву. Из непријатељске војске чуо се глас на турском језику: „Предај се ђаур комито, цар ће да ти дадне царску бровфуљку“. На шта им је Теодор одговорио српском песмом: „Док је нама Милоша јунака не боје се Срби од Турака. Док се ово дешавало погинуо је четник Војислав рањен у груди.

Око пола четири часа, када је у највећем јеку борба почела, појавио се и 1 ескадрон коњице између обе војске. Чим смо угледали коњицу. наш друг четник Тодор звани „коран-чауш“, што га је грло доносило викнуо је, брза паљба на ванцир. Осу се брза паљба, тако да је коњица одмах била проређена, пало је 10—15 коњника, од којих је и 1 официр, који је пред ескадроном био. У то време непријатељски метак удари у кундак војводе Ристе и прошав кроз магацин рани га у леву руку. Олако рањен узме од погинулог Војислава пушку и са једном руком пуцао је у непријатеља.

Борба је била ужасна. На нашу бусију, у којој је био Цветко, беше навалила у највећем јеку турска војска, тако да су се морали повлачити од камена до камена, док нису близу стигли до нас.

У овом повлачењу погинуо је четник Исидор.

Пошто се десетина Цветкова повукла, турска војска навали свом снагом на брег и беше дошла до на 150 м., када осусмо заједнички брзу паљбу на њу. Ту је пало много Турака, тако да су се редови потпуно проредили. Усред највеће борбе чула се песма „Чујте браћо Слављани, српске мајке глас“ коју смо ја и Љуба певали.

(Наставиће се.)

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 10. јуна 1907. год. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве квалитете 15 кр 65 п. до 15 кр 80 п

Раж средње квалитете 15 кр. 45 п. до 15 кр. 60 п.

Јечам за храну 13 кр. 55 пот до 14 кр 10 пот

Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.

Зоб прве квалитете 15 кр. 45 п. до 16 кр. — п.

Зоб средње квалитете 15 кр. 35 п. до 15 кр 70 п.

Кукуруз домаћи 11 кр. 85 пот до 12 кр 10 п.

Термини.

Жито за октобар 20 кр. 72 п. до 20 кр. 74 п

Раж за окт 1907. 16 кр. 96 п. до 16 кр. 98 п.

Брзојави „Застави“.

Стигли 5. јуна.

Угарски сабор.

Будимпешта. Лорковић је испунио седницу својим говором.

Министри Векерле, Кошут Јосиповић и посланици Медаковић, Дрохобецки, Холо и Бакњи саветовали су се о споразуму.

Прилике у Русији.

Одеса. У вези са распустом думе ухапшено је 350 чланова левице

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

У српске бање

који путују

могу набавити динара по најкултурнијем курсу, код

НОВОСАДСКЕ ФИЛИЈАЛЕ
ПЕШТАНСКЕ УГАРСКЕ КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ. I. 713 1—4

ЈЕДАН МЛАЂИ
ПОМОЋНИК
тражи место за шпецерајску радњу, који говори српски, мађарски и немачки.
Милан Срданов
I. 740 1—1 Стари Футог.

Др. Миладин Свињарев
лечник
бавиће се ради науке до краја овога месеца (по новом календару) ван Новог Сада.
I. 722 2-3

Велики избор мушких летњих штофова и листера у свима бојама.

Живоин Терзин
ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК,
код „БАЧЕ“ свирца.
Препоручује своје ново стовариште женских штофова, најновије виле у бојама, права кончана и полукончана платна, креветних чаршава, вунених и чипканих фиранга, најфинија цвилиха за мадраце, свилена и полусвилена батиста у свима бојама, зефира за лаке блузе од 14 новчића до 80 новчића метар, своје ново уведено стовариште чипака, бортне, краватна, мидера, рукавица, конаца и све друге ситне артиклове препоручујем уз солидне и утврђене цене.
С особитим поштовањем
Живоин Терзин
код „БАЧЕ“ свирца.
I. 724 2—6

Велики избор мушких најновијих кошуља белих и у фарби

Велики избор мушких летњих штофова и листера у свима бојама

Велики избор мушких најновијих кошуља белих и у фарби.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.